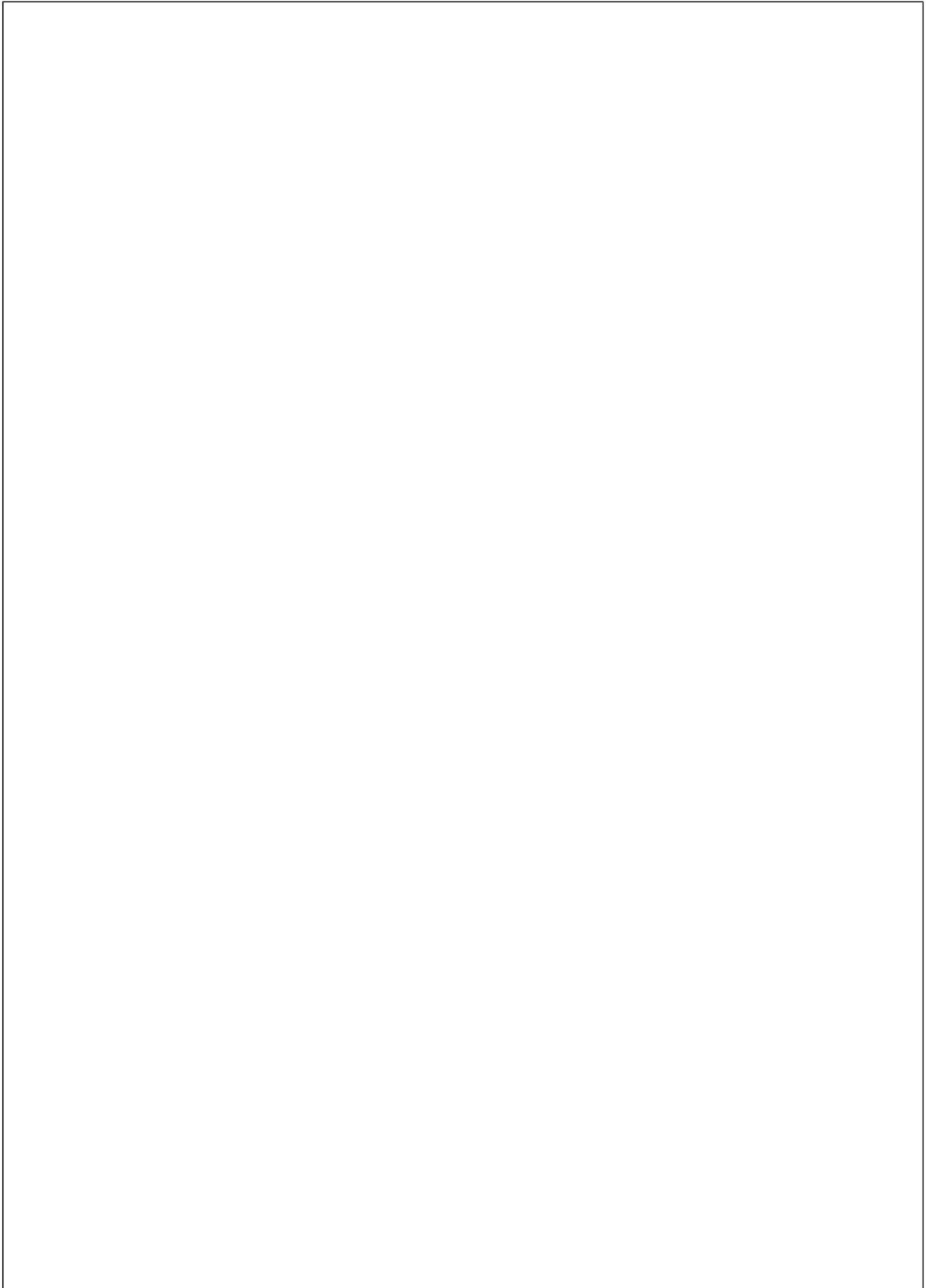

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/kongresy-pamieci-narodowej/pomorski-kongres-pamieci-narod/230160,Historia-mowila-przez-pokolenia-W-Gdansk-zakonczyl-sie-Pomorski-Kongresu-Pamiec.html>
27.02.2026, 14:24

[Następny](#)

[Powrót](#)

Historia mówi(ła) przez pokolenia. W Gdańsku zakończył się Pomorski Kongresu Pamięci Narodowej

Za nami czwarta odsłona Kongresu Pamięci Narodowej. W Centrum Wystawienniczo - Kongresowym AMBEREXPO w Gdańsku - kolebce „Solidarności” - zakończył się Pomorski Kongres Pamięci Narodowej. Z wielu atrakcji przygotowanych dla pasjonatów historii skorzystało ponad 5 tysięcy osób w tym 4200 dzieci i młodzieży. Wydarzenie zostało objęte Patronatem Honorowym Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy.

19.09.2025

Pomorski Kongres Pamięci Narodowej to wydarzenie, które jest kontynuacją długofalowej koncepcji prezentowania oferty IPN w zupełnie nowej formule. W trakcie wydarzenia prezentowaliśmy historię Polski XX wieku, zabraliśmy wszystkich w fascynującą podróż przez dekady. Mówiąc o przełomowych wydarzeniach historycznych wykorzystaliśmy najnowsze technologie.

[Podsumowanie pierwszego dnia Pomorskiego Kongresu Pamięci Narodowej, Gdańsk 20-21 listopada 2024](#)

Przez dwa dni wspólnie z licznie przybyłymi gośćmi, wysłuchaliśmy referatów naukowych, obejrzeliliśmy filmy dokumentalne, w tym niezwykle przejmujący obraz w reżyserii Katarzyny Underwood „[Zmarłych pogrzebać](#)”, zawierający archiwalne fotografie osób zamordowanych na Wołyniu w latach 1942-1943. Wzięliśmy udział w panelach dyskusyjnych m.in.: „Jak uczyć, żeby zainteresować historią młode pokolenie?”. Nie zabrakło spotkań z autorami publikacji i komiksów. Medalem Reipublicae Memoriae Meritum uhonorowaliśmy tych, którzy działają na rzecz trwałego upamiętniania wydarzeń i postaci z historii Narodu Polskiego w latach 1917-1990 oraz wspierają IPN w działalności edukacyjnej, naukowej i wydawniczej. Opowiadaliśmy o historii najnowszej ze szczególnym uwzględnieniem jej wymiaru lokalnego. Z uwagą przysłuchiwaaliśmy się rozmowie z Tomaszem Ceranem o jego najnowszej książce „Zbrodnia pomorska 1939. Początek ludobójstwa niemieckiego w okupowanej Polsce”. Drugi dzień Pomorskiego Kongresu Pamięci Narodowej zakończyliśmy uroczystym koncertem „Oczy zmrzu”. Muzykom Warszawskiej Orkiestry Sentymentalnej i Polskiej Filharmonii Kameralnej Sopot udało się połączyć w nim ze sobą szlagiery przedwojennej orkiestry podwórkowej i muzykę klasyczną. W Gdańsku, po raz czwarty po Warszawie, Rzeszowie i Poznaniu, zobaczyliśmy, że historia rzeczywiście mówi przez pokolenia.

W promocji książki „Polaków trzeba nauczyć, kto tu jest panem! Polityka germanizacyjna niemieckich władz okupacyjnych na Pomorzu 1939-1945” i dyskusji o niej, prowadzonej przez Rafała Dudkiewicza, uczestniczyli dr Daniel Czerwiński (OIPN Gdańsk), dr Mateusz Kubicki (OIPN Gdańsk) i dr Marcin Owsiański (Muzeum Stutthof w Sztutowie).

Dyskutanci, wychodząc od tytułowego cytatu, który jest fragmentem wypowiedzi Alberta Forstera, gauleitera Okręgu Rzeszy Gdańsk-Prusy Zachodnie, omawiali politykę niemiecką wobec Polaków na Pomorzu od zakończenia I wojny światowej. Przypomnieli działania Selbstschutzu - paramilitarnej formacji utworzonej na okupowanych ziemiach polskich przez niemiecką mniejszość narodową, której członkowie w pierwszych czterech miesiącach okupacji byli głównymi wykonawcami Zbrodni Pomorskiej - masowych egzekucji polskich obywateli. Omówiono

także eksterminację w niemieckim obozie koncentracyjnym KL Stutthof oraz temat nierozliczenia zbrodni dokonanych zarówno przez członków Selbstschutzu, jak i ich przełożonych.

[Więcej o książce „Polaków trzeba nauczyć, kto tu jest panem! \[...\]”](#)

Omawianie przyczyn, przebiegu, rozmiarów i skutków Zbrodni Pomorskiej kontynuowali uczestnicy rozmowy o publikacji autorstwa Tomasza Cerana pt. „Zbrodnia pomorska 1939. Początek ludobójstwa niemieckiego w okupowanej Polsce”.

Zbrodnia Pomorska była zaplanowaną akcją eksterminacji polskiej ludności cywilnej, osób chorych psychicznie oraz pomorskich Żydów w pierwszych miesiącach okupacji niemieckiej na terenie przedwojennego województwa pomorskiego (Pomorza Nadwiślańskiego i Kujaw).

[Więcej o książce „Zbrodnia pomorska 1939. Początek ludobójstwa niemieckiego w okupowanej Polsce”](#)

Tematykę eksterminacji bezpośredniej omówili także wczoraj uczestnicy konferencji naukowej pt. [„Akcja „T-4” i inne formy niemieckiej eksterminacji bezpośredniej na Pomorzu w latach II wojny światowej”](#).

Wątek rozliczania niemieckich zbrodni rozwinięty został w czasie panelu dyskusyjnego z udziałem prok. Andrzeja Pozorskiego, prok. Mieczysława Góry, dr. Dawida Kobiałki oraz Filipa Kuczmy. Wraz z prowadzącym prok. Tomaszem Jankowskim zastanawiali się na pytaniem, czy ściganie zbrodni niemieckich w XXI w. ma sens?

[\(Foto\)Relacja z panelu dyskusyjnego „Czy ściganie zbrodni niemieckich w XXI w. ma sens?”](#)

W Strefie Edukacyjnej Pomorskiego Kongresu Pamięci Narodowej znalazły się także wystawy poruszające problematykę niemieckich zbrodni w tym ich konsekwencji społecznych i gospodarczych:

- [„Archeologia Zbrodni. Niemieckie zbrodnie w Chojnickiej Dolinie Śmierci”](#)

dr Marek Szymaniak, dyrektor Oddziału IPN w Gdańsku tak mówił o wystawie:

„Ta wystawa opowiada nie tylko o naszej przeszłości, ta wystawa jest wielkim krzykiem pamięci o naszych rodakach, krzykiem pamięci o Polakach, których skazano na wieczną niepamięć. To się nie udało, ten plan się nie powiódł. Państwa obecność tutaj świadczy o tym, że chcemy pamiętać.”

- [„Gospodarka III Rzeszy”](#)

Podczas panelu dyskusyjnego pt. „Jak uczyć, żeby zainteresować historią młode pokolenie?” uczestnicy: dr Mateusz Szpytma, zastępca prezesa IPN, Grzegorz Kryger, Pomorski Kurator Oświaty, dr Dariusz Piasek (UG), dr Adam Pleskaczyński, dyrektor Biura Edukacji Narodowej IPN, prof. Mirosław Szumiło (IPN, UMCS) i prowadzący Krzysztof Drażba (IPN) zastanawiali się nad organizacją i wspomaganiem procesu edukacji historycznej.

Punktem wyjścia dyskusji o tym, w jaki sposób uczyć, żeby dotrzeć z przekazem historycznym, stanowiły wyniki badań prof. Malickiego, ujęte w raporcie „Edukacja dla pamięci”. Badania wykazały, że duża liczba pytanых ma ambiwalentny stosunek do historii. Zdaniem ekspertów jest

to grupa docelowa dla wszystkich, którzy zajmują się historią i organizują oraz wspomagają proces jej nauczania.

Według badań przeprowadzonych na potrzeby raportu „Edukacja dla pamięci” większość uczniów jest otwarta na poznawanie historii pod warunkiem, że będzie to realizowane w atrakcyjny sposób. Ich zdaniem są nim na przykład wizyty w miejscach pamięci i kontakt ze świadkami historii. Badania wykazały również, że źródłem wiedzy historycznej dla młodych są także treści zamieszczane w mediach społecznościowych.

Podczas Pomorskiego Kongresu Pamięci Narodowej w sposób szczególny doceniliśmy Tych, którzy działają na rzecz trwałego upamiętniania wydarzeń i postaci z historii Narodu Polskiego w latach 1917-1990 oraz wspierają IPN w działalności edukacyjnej, naukowej i wydawniczej. Prezes Instytutu Pamięci Narodowej wręczył medale Reipublicae Memoriae Meritum.

Dr Karol Nawrocki podkreślił, jak istotne jest pielęgnowanie polskiej historii, by przyszłe pokolenia Polaków były świadome swojej przeszłości:

- Medal Reipublicae Memoriae Meritum jest dla tych, którzy budują Republikę Pamięci, Rzeczpospolitą Wspólną. Rzeczpospolitą świadomą swojej przeszłości, ale też wyzwać, jakie stoją przed Polską i przed kolejnymi pokoleniami w przyszłości.

[\(Foto\)Relacja z uroczystości wręczenia medali Reipublicae Memoriae Meritum](#)

Dużym zainteresowaniem odbiorców cieszyła się także dyskusja „Pomorskie wątki w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL” z udziałem zastępcy prezesa IPN dr. hab. Karola Polejowskiego, dyrektora Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL Adrianny Garnik i dr. hab. Piotra Niwińskiego. Prowadzenie: dr Bartosz Kapuściak.

[Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL](#) gromadzi pamiątki związane z historią żołnierzy wyklętych, powojennego podziemia antykomunistycznego oraz organizacji niepodległościowych z czasów PRL. W jego ekspozycji stałej nie brakuje wątków pomorskich. „Inka”, „Zagończyk” czy „Łupaszka” to kluczowe postaci dla historii Pomorza i Polski.

Pomorski Kongres Pamięci Narodowej zakończył się uroczystym koncertem „Oczy zmruż”. Muzykom Warszawskiej Orkiestry Sentymentalnej i Polskiej Filharmonii Kameralnej Sopot udało się połączyć w nim ze sobą szlagiery przedwojennej orkiestry podwórkowej i muzykę klasyczną.

[\(Foto\)Relacja z koncertu „Oczy zmruż”](#)

[Pomorski Kongres Pamięci Narodowej](#)

[\[PLAYLISTA\] Pomorski Kongres Pamięci Narodowej](#)

[\[TEKST+AUDIO\] „Historia mówi przez pokolenia”. Pomorski Kongres Pamięci Narodowej, Gdańsk 20-21 listopada 2024](#)

[\[TEKST+AUDIO\] Gale, projekcje filmów i dyskusje na Pomorskim Kongresie Pamięci Narodowej](#)

[\[TEKST+ AUDIO\] „Historia mówi przez pokolenia” - konferencja naukowa, debaty i rozmowy o książkach na Pomorskim Kongresie Pamięci Narodowej - Gdańsk 20-21 listopada 2024](#)

[„Historia mówi przez pokolenia”. Strefa Nowych Technologii IPN na Pomorskim Kongresie Pamięci Narodowej, Gdańsk 20-21 listopada 2024](#)

[\[TEKST+AUDIO\] „Historia mówi przez pokolenia”. Strefa Edukacyjna IPN na Pomorskim](#)

[Kongresie Pamięci Narodowej, Gdańsk 20-21 listopada 2024](#)
[\[TEKST+AUDIO\] „Historia mówi przez pokolenia”. Wystawy, i koncerty na Pomorskim Kongresie Pamięci Narodowej, Gdańsk 20-21 listopada 2024](#)
[\[TEKST+AUDIO\] „Historia mówi przez pokolenia”. Pomorski Kongres Pamięci Narodowej, Gdańsk 20-21 listopada 2024](#)

Instytut Pamięci Narodowej zaprasza	20-21 LISTOPADA 2024 GDAŃSK, AMBEREXPO	RP Patronat Honorowy Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy	 Pomorski Kongres Pamięci Narodowej
--	---	--	---

Zobacz też:

[Raport „Edukacja dla pamięci”. Prezentacja wyników badania świadomości historycznej Polaków: w języku polskim i angielskim](#)
[Kongres Pamięci Narodowej, Warszawa 13-15 kwietnia 2023](#)
[Podkarpacki Kongres Pamięci Narodowej, Jasionka 4-5 października 2023](#)
[Wielkopolski Kongres Pamięci Narodowej, Poznań 18-19 czerwca 2024](#)

Kontakt dla mediów:

Rzecznik Prasowy IPN – Dyrektor Biura:
dr Rafał Leśkiewicz
tel. 602 322 362
rzecznik@ipn.gov.pl

[Poprzedni Strona](#)